

SCI-CONF.COM.UA

SCIENCE AND SOCIETY: MODERN TRENDS IN A CHANGING WORLD

**PROCEEDINGS OF VII INTERNATIONAL
SCIENTIFIC AND PRACTICAL CONFERENCE
JUNE 10-12, 2024**

**VIENNA
2024**

SCIENCE AND SOCIETY: MODERN TRENDS IN A CHANGING WORLD

Proceedings of VII International Scientific and Practical Conference

Vienna, Austria

10-12 June 2024

Vienna, Austria

2024

UDC 001.1

The 7th International scientific and practical conference “Science and society: modern trends in a changing world” (June 10-12, 2024) MDPC Publishing, Vienna, Austria. 2024. 670 p.

ISBN 978-3-954754-01-4

The recommended citation for this publication is:

Ivanov I. Analysis of the phaunistic composition of Ukraine // Science and society: modern trends in a changing world. Proceedings of the 7th International scientific and practical conference. MDPC Publishing. Vienna, Austria. 2024. Pp. 21-27. URL: <https://sci-conf.com.ua/vii-mizhnarodna-naukovo-praktichna-konferentsiya-science-and-society-modern-trends-in-a-changing-world-10-12-06-2024-viden-avstriya-arhiv/>.

Editor

Komarytskyy M.L.

Ph.D. in Economics, Associate Professor

Collection of scientific articles published is the scientific and practical publication, which contains scientific articles of students, graduate students, Candidates and Doctors of Sciences, research workers and practitioners from Europe, Ukraine and from neighbouring countries and beyond. The articles contain the study, reflecting the processes and changes in the structure of modern science. The collection of scientific articles is for students, postgraduate students, doctoral candidates, teachers, researchers, practitioners and people interested in the trends of modern science development.

e-mail: vienna@sci-conf.com.ua

homepage: <https://sci-conf.com.ua>

©2024 Scientific Publishing Center “Sci-conf.com.ua” ®

©2024 MDPC Publishing ®

©2024 Authors of the articles

ART

85. *Plechko M. P.* 407
THE STYLISH MODEL OF INSTRUMENTAL PIANO CYCLES IN
THE WORK OF UKRAINIAN COMPOSERS AT THE END OF THE
20TH CENTURY

HISTORICAL SCIENCES

86. *Марущак Я. С.* 413
ІСТОРИЧНИЙ ФЕНОМЕН АРМАНА РИШЕЛЬЄ
87. *Сустрєтов А. С., Михайлюк С. С.* 418
МЕДИЦИНА КОЛОНІАЛЬНОЇ ДЕРЖАВИ – ІСПАНІЯ
88. *Сустрєтов А. С., Михайлюк С. С.* 423
РОЗВИТОК КОСМЕТОЛОГІЇ 18-19 СТ. В МЕДИЦИНІ

CULTUROLOGY

89. *Aleshugina N., Zelenska O.* 427
ON THE ORIGIN OF HOME CARVING OF THE SIVERSHCHYNA
90. *Костюченко К. І.* 435
СРІБНИЙ З ПОЗОЛОТОЮ ХРЕСТ 1546 Р. З ЗІБРАННЯ
СКАРБНИЦІ НАЦІОНАЛЬНОГО МУЗЕЮ ІСТОРІЇ УКРАЇНИ

POLITICAL SCIENCES

91. *Babashova S. A.* 439
COOPERATION BETWEEN TURKSOY – INTERNATIONAL
ORGANIZATION OF TURKIC CULTURE AND THE REPUBLIC OF
AZERBAIJAN
92. *Shariashvili T.* 444
THE CHURCH'S VIEW ON WAR AND PEACE
93. *Лях А. В.* 448
ГРОМАДЯНСЬКЕ СУСПІЛЬСТВО В УКРАЇНІ: РЕАЛІЇ ТА
ПЕРСПЕКТИВИ
94. *Швець А. О., Шаповалова А. М.* 455
ПОРІВНЯЛЬНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ ПРАВОНАСТУПНИЦТВА
УКРАЇНИ ТА КРАЇН БАЛТІЇ

PHILOLOGICAL SCIENCES

95. *Глущенко В. А.* 462
ДО ПИТАННЯ ПРО ТЕЛЕОЛОГІЧНИЙ КОМПОНЕНТ
ПОРІВНЯЛЬНО-ІСТОРИЧНОГО МЕТОДУ
96. *Дука А. Б., Паладьєва А. Ф.* 469
АНАЛІЗ МОВНИХ ЗАСОБІВ РЕПРЕЗЕНТАЦІЇ КОНЦЕПТУ
ПАТРІОТИЗМ У АНГЛІЙСЬКОМОВНИХ ТЕКСТАХ
97. *Карпенко М. Ю., Осипова К. С.* 473
ЛІНГВІСТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ МАНІПУЛЯЦІЙ В
ПРОПАГАНДІ

HISTORICAL SCIENCES

УДК: 323.2

ІСТОРИЧНИЙ ФЕНОМЕН АРМАНА РИШЕЛЬЄ

Марущак Я. С.

к. ю. н., доцент кафедри українознавства
Національного Університету Одеська морська Академія

*«Герцогів багато, а Дюк – один»
Одеська приказка*

Арман Емманюель Софії Септіманий де Віньєро дю Плессі, герцог д'Егійон, герцог де Фронсак, герцог де Ришельє прибув до Одеси 9-го травня 1803 року, та застав її в дуже скрутному становищі. Герцог Ришельє виконав низку політично-економічних програм, що й вивели місто на європейський рівень за відносно короткий час [1].

Мета роботи полягає у тому, щоб проаналізувати діяльність градоначальника міста Одеси Дюка де Ришельє, міського голови на початку XIX ст.; прослідкувати логічну послідовність спроб отримати послаблення контролю з боку столиці та стрімким розвитком Південного регіону тодішньої імперії.

Діяльність на посаді градоначальника А. де Ришельє можна розділити умовно за наступними напрямками: дипломатична, політична, економічна та суспільна. Отже розглянемо кожний з цих аспектів.

Дипломатична діяльність. Арман чудово розумів, що бюрократична система, яка існувала на той час була мало того що застарілою, адже більшість європейських країн зробили значний крок вперед, порівняно з тогочасною Росією але й такою що гальмувала б розвиток, який був запланований герцогом. Ришельє намагався налагодити стосунки зі столицею у такий спосіб,

щоб отримати певною мірою «автономію» від втручання Петербургу в його роботу. Результат такої діяльності був позитивним: величезний бюрократичний апарат імперії не втручався в той механізм економічного і соціального зростання, що був впроваджений Дюком у південних провінціях [2].

Розуміючи необхідність в залученні іноземних громадян, для перейняття їх досвіду та навчання одеситів тогочасним новаціям, Ришельє активно сприяв та заохочував приїзду до міста вищевказаних осіб. Це прискорило процеси навчання місцевих жителів та економічний розквіт регіону.

Встановивши дружні зв'язки із земляком герцогом де Траверсем, який був командуючим російським Чорноморським флотом, він запропонував йому план по розвитку Одеси. Завдяки їх спільним діям до Одеси масово почали прибувати люди. Динаміка була надзвичайно позитивною. У 1802 році в Одесі проживало 2000 мешканців; 4000 людей - у 1803 році, а у 1813 році на цих землях знаходили собі прихисток і роботу вже 35 000 осіб [3]. Такий притік іноземних громадян не міг залишитись без уваги тих держав, які вони представляли. Це сприяло відкриттю консульств Австрії, Іспанії та Франції.

Місто заповнили італійці, греки, перси, німці, іспанці, єгиптяни, поселенці різних національностей і народностей. Назви районів і вулиць зберегли історичну пам'ять: поселення Молдованка; вулиці Грецька, Болгарська, Польська, Єврейська; Французький та Італійський бульвари; Лютеранський та Вірменський провулки [1].

В Одесу потягнулися ремісники. З німців переселенців-ремісників утворилася вулиця «Ремісна». Муляри і теслярі ішли сюди цілими артілями. Іноземцям Ришельє давав можливість вести бізнес на пільгових умовах.

Політична діяльність: Дюк де Ришельє був доволі харизматичною особистістю. Він справляв сприятливе враження у вищого керівництва майже всіх країн, де він вів свою діяльність. Не став винятком й тогочасний правитель імперії, який ставився до Дюка з великою довірою і пієтету. Причина такої поведінки полягала у тому, що Ришельє використовував «милість імператора» виключно на розвиток міста на березі Чорного моря. Він ніколи не

користувався своїми зв'язками на власну користь.

Арман Ришельє швидко налагодив стосунки з Миколою Олександровичем Румянцевим, - міністром комерції, а потім і міністром фінансів імперії, куратором Одеси. З подачі М. Румянцева відбулося Височайше повеління, що дозволяло впровадити більшу частину пропозицій Дюка, щодо отримання ним необхідних для цього коштів. Зокрема було зменшено мито на всі товари, що ввозилися до Одеси і вивозилися з порту. Ришельє домогся зменшити митний збір у торгових портах Одеси на чверть.

У розпорядженні міста залишалося п'ята частина митних зборів замість десяти.

Було дозволено проводити збір із суден, що приходили у порт міста. Половина доходів з цих торгових суден прямувала до міського бюджету, а інша до державної казни. На користь міста сплачувалося 2,5 копійки з кожної чверті зерна, що відпускалася у море [3].

Економічна діяльність: За задумом Ришельє основою розвитку та процвітання міста була саме торгівля.

Основний напрям був зроблений на морський обмін товарами. Він неодноразово виїжджав до столиці імперії – Петербургу - і домагався різних пільг для Одеського порту.

Саме Арману де Ришельє належить ідея і перша розробка формули безмитної торгівлі - Порто-франко в Одесі.

У сонячному місті – Одесі - були відкриті різні фінансові заклади, контора морського страхування товарів, комерційний суд.

Кількість пароплавів, що заходили у порт, стрімко зростала. Одеса зростала і ставала потужним центром на Півдні тодішньої Росії.

У 1802 році закладів різного напрямку налічувалося майже триста одиниць. Протягом наступних трьох років їх вже було понад тисячу.

Сума торгових контрактів також стрімко зростала: у 1802 році – 2 млн крб., 1813 – 25 млн крб.

Суспільна діяльність. Стрімкий розвиток Одеси притягував значну

кількість інвестицій. Ці кошти Ришельє вирішив направити на благоустрій міста та його жителів.

Оскільки населення Одеси зросло до тридцяти п'яти тисяч, тобто збільшилось майже у чотири рази за десять років, Дюк де Ришельє видає новий наказ, щодо створення і розбудови нових вулиць за європейським, французьким зразком. Сьогодні це особливо помітно: деякі райони старого міста Одеси нагадують геометрію і топологію вулиць Парижа.

Одеса була і залишається багатонаціональним містом. Вже тоді релігійні забудови різних конфесій почали прикрашати місто.

За правлінням Дюка, в Одесі було побудовано дві лікарні.

Створювались комерційні будинки та суди.

Були створені заклади освіти.

Підводячи підсумок, можна зазначити, що тогочасна Одеса мала інфраструктуру що відповідала провідним містам тогочасної Європи.

Арман де Ришельє був членом Масонського ордену принципами якого є самовдосконалення, самовиховання, благодійність та піклування про інших [5].

З високою ймовірністю можна сказати, що саме такий погляд на життя суттєво вплинула на світосприйняття герцога. Адже він жив доволі скромно у невеликому будинку, відвідував особисто об'єкти що будувались, особисто здійснював прийом громадян, екзаменував вихованців започаткованих ним, закладів освіти. Високопосадовці, які відвідували Одесу, були вражені простотою поведінки та ставленням до підлеглих Дюка. Він, як правило любив прогулюватися вулицями міста. Практично ніколи не користувався екіпажем, не нехтував відвідувати хворих холерою й навіть приймав участь в похоронах людей, що померли від цієї страшної хвороби. Часто відвідував крамниці, полюбляв спілкуватися з одеситами та підприємцями, на предмет ведення бізнесу та задоволенням рівнем життя.

Отже, Арман Ришельє спромігся послабити тиск імперії на систему внутрішнього управління містом та Південним краєм. Про це свідчать не лише згадки, але й результати розвитку Одеси, чого б не було при втручанні апарату

тогочасної столиці.

Така «автономія» була доволі не звичайною та новою для тогочасної імперії, яка завжди здійснювала жорсткий контроль над регіонами. Можна з впевненістю зазначити, що якби Ришельє не домогся такої автономії, економічного чуда такого, як Одеса, можливо і не сталося.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ.

1. Арман-Еманюель дю Плесі, герцог де Ришельє (1766-1822). [Е-ресурс]. Доступ: <http://www.ambafrance-ua.org/Arman-Emanuel-dyu-Plesii-gercog>
2. Третяк А. І. Герцог Ришельє: харизма особистості. Одеса, 1997. №4, с. 24-26.
3. Історія. Французи в Україні: герцог Ришельє, граф Ланжерон, маркіз де Траверсе. [Е-ресурс]. Велика літературно-художня серія «Вся Одеса», в. 27, Ст. 10
4. Велика біографічна енциклопедія. Румянцев, граф Микола Петрович. [Е-ресурс]. Доступ: odessa.club.com.ua./p004.phtml
4. Савченко В. А. Одеса масонська (Нерозкритий міф міста Сонця) Одеса: Optimum, 2007. 145 с.